

EXAMENSARBETE INOM TEKNIK,
GRUNDNIVÅ, 15 HP

Krympa smart

Konsekvenser och strategier vid långvarig befolkningsminskning

JESPER HELÉN

Förord

Till en början vill jag tacka de personer som har hjälpt mig i genomförandet av detta arbete. Eric Båve har fungerat som en handledare och en expert inom ämnet, tipsat om var jag kan söka information, vilka jag skulle kunna intervjua men framförallt varit en inspiration till att skriva om ämnet, då det inte diskuteras i stor utsträckning idag. Jag vill även tacka Malin Hansen som har varit min handledare på KTH, hon har alltid lagt undan tid för att hjälpa mig med allt jag frågat om kring arbetet. Även ett tack till min sambo som lagt ner mycket tid för att hjälpa mig med idéer och formalia. Slutligen vill jag visa en stor tacksamhet till de tjänstemän och politiker som valt att vara med i studien. Då detta inte är ett ämne som alla vill diskutera visar det på hur Avesta och Hällefors kommun vill utvecklas, ta till sig och dela med sig av kunskap.

Sammanfattning

Från 1970 fram till 2020 har 117 av Sveriges 290 kommuner haft en minskad befolkning. Trots att det är så pass många kommuner som har en minskande befolkning är det inte ett ämne man generellt sett pratar om i Sverige. Denna studie har studerat två av dessa kommuner, Avesta och Hällefors kommun, genom bland annat intervjuer med både tjänstemän och politiker som metod för att få en djupare förståelse i frågan. Fokus har legat på vilka konsekvenserna blir av en långvarig befolkningsminskning samt hur en kommun kan hantera denna situation.

Studien visade att de två studerade kommunerna har ett flertal tomma bostäder, en högre arbetslöshet bland unga människor och en avvikande demografi, med en överrepresenterad del av befolkningen i ej arbetsför ålder till skillnad från övriga landet. En vidare konsekvens av överskott av tomma bostäder kan bli att dessa kommuner utsätts för *social dumping*, ett fenomen där personer i behov av kommunalt stöd får aktiv hjälp att flytta till andra kommuner. I detta fall har Hällefors fått en högre andel av personer i behov av kommunalt stöd.

Båda kommunerna visade att de fortsatt planerar att nå en befolkningstillväxt. De åtgärder de har genomfört för att bevara sin befolkning är att delvis satsa på utbildning. De är medvetna om att unga personer i större utsträckning tenderar att flytta ifrån kommunen, och för att hantera detta har Hällefors satsat på utbildning för att locka till sig lika många studenter som det antal som flyttar därifrån för att studera. I Avesta vill man att personer som flyttat från kommunen ska ha ett positivt minne av kommunen och således flytta tillbaka senare i livet, när man eventuellt vill skaffa familj.

Nyckelord: befolkningsminskning, krympande geografier, stadsplanering

Abstract

Between 1970 and 2020, 117 out of the 290 Swedish municipalities have been shrinking, despite that almost half of the municipalities has had a shrinking population; the subject is generally not discussed in Sweden. This study has been focusing on two different municipalities, Avesta and Hällefors municipality, to get their perspective on the consequences of a prolonged population decline and how to handle it. This has been done through interviewing both officials and politicians from each of the two municipalities.

This study has been indicating that the two municipalities have had a higher amount of empty residences, a higher degree of unemployment of young people and a higher degree of people not in working age compared to the rest of Sweden. One consequence of the large amount of empty residences is *social dumping*, a phenomenon where a person in need of support gets active help from their own municipality to move to another municipality. In this study Hällefors municipality has had a higher proportion of the population in need of support.

Both of the municipalities have been planning for population growth, they have implemented measures to preserve the current population, partly through investments in education. Both are aware that young people in a greater extent will move out from their municipality, to handle this Hällefors municipality has been expanding their education with the goal of attracting the same amount of students that move away to study. Avesta municipality wants people who have moved away to have a positive memory of the municipality, in hope that they want to move back later in life when they want to settle down.

English title: Smart shrinkage, consequences and management of a long-term population decline

Keywords: Population decline, Shrinking Geographies, Rightsizing, Urban Planning

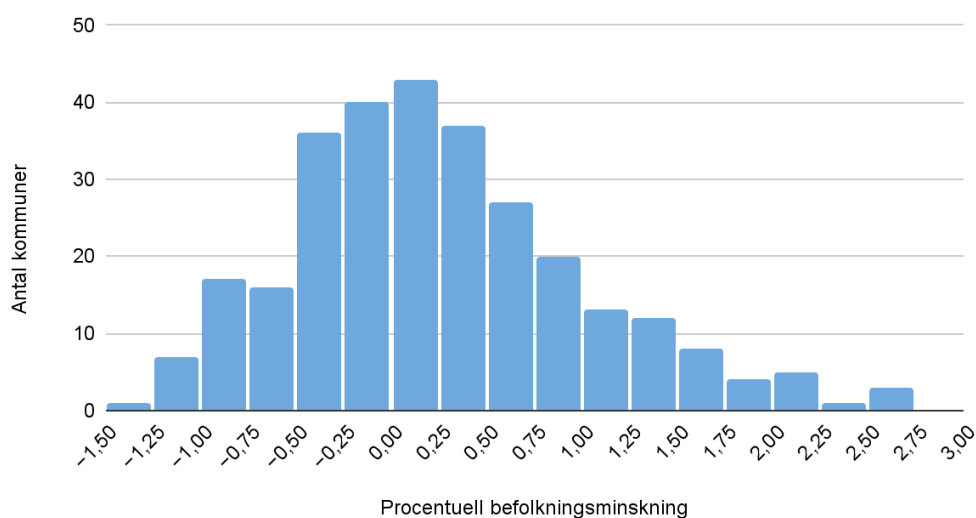
Innehållsförteckning

1 Inledning	5
1.1 Syfte	6
1.2 Frågeställningar	6
1.3 Avgränsning	6
2 Metod	7
2.1 Litteraturstudie	7
2.2 Fallstudier	7
2.2.1 Regressionsanalys och befolkningspyramider	7
2.2.2 Urval	8
2.2.3 Dokumentstudier	9
2.2.4 Intervjuer	10
3 Tidigare forskning	11
3.1 Orsaker	11
3.2 Konsekvenser	12
3.2.1 Internationellt perspektiv	12
3.2.2 Nationellt perspektiv	13
3.3 Strategier	13
4 Studerade kommuner	16
4.1 Avesta kommun	16
4.2 Hällefors kommun	17
5 Resultat och analys	19
5.1 Orsaker	19
5.1.1 Vilka kommuner krymper?	19
5.1.2 Demografi och arbetslöshet	20
5.1.3 Näringsliv	23
5.2 Konsekvenser	24
5.2.1 Avesta kommun	24
5.2.2 Hällefors kommun	25
5.3 Strategier	25
5.3.1 Avesta kommun	25
5.3.2 Hällefors kommun	28
6 Diskussion	29
6.1 Attityder	29
6.2 Utbildning	29
6.3 Fortsatt tillväxt	29
6.4 Rekommendationer	30
6.5 Metoddiskussion	30
7 Slutsatser	31
Källförteckning	32
Bilagor	35

1 Inledning

Av Sveriges 290 kommuner har 117 genomgått befolkningsminskning under de senaste 50 åren, se figur 1. I dagens stadsplanering är ofta målet att en kommun ska nå tillväxt, framförallt när det kommer till befolkningsstatistiken (Syssner, 2018). Eftersom normen är tillväxt vill kommunala politiker sällan diskutera det faktum att kommunen befinner sig i en period av krympning, det vill säga en befolkningsminskning. En av anledningarna till att man planerar för en befolkningstillväxt kan bero på att om man planerar för att krympa så kommer det att ske (Haase, 2012). Det blir således en självuppfyllande profetia, och kan enligt Haase leda till att medborgarna inte har en positiv framtidssyn på den plats de bor på.

Histogram över procentuell befolkningsförändring per år

Figur 1. Histogram över den procentuella befolkningsutvecklingen per kommun mellan åren 1970-2020. (SCB, 2020a)

Denna syn på krympande kommuner, att de inte är en kommun med en god framtid, är som tidigare nämnt en av anledningarna till att man som politiker inte väljer att planera för att krympa (Haase, 2012). Vidare kan man se resonemang där den negativa befolkningsutvecklingen ses som något som ligger bakåt i tiden och att situationen nu är annorlunda. Något som pekar på denna syn är att man i Avestas översiktsplan, ett av studieobjekten i denna rapport, har beskrivit den tidigare befolkningsminskningen som den "dystra befolkningsutvecklingen" (Avesta kommun, 2007).

I relation till det närliggande fenomenet krympande geografier har man inom forskningen myntat olika begrepp, där fokus ligger på att inte se på krympande platsen som något utan framtid utom en plats med en särskild egenskap (Haase, 2012). *Lean cities* är ett av dessa begrepp som innebär att staden i sin krympning har möjlighet att prioritera de viktiga egenskaperna i staden. Därefter finns *Waiting cities*, som är städer som inte ännu har hittat sin potential och endast tillfälligt behöver planera för en krympning. I denna studie kommer fokus ligga på *rightsizing* och *krympa smart*.

Denna studie vill titta närmare på de konsekvenser som en minskande befolkningsutveckling kan ha på den kommunala nivån och vilka strategier som används för att hantera denna situation. Tidigare studier pekar på en ovilja att explicit fokusera på och prata om krympning,

detta trots att det är ett vanligt fenomen bland svenska kommuner. Om krympning ger upphov till konsekvenser är det ett ämne man inte bör undvika att diskutera i dessa kommuner. Av denna anledning behövs både konsekvenser och strategier tas fram för att möjliggöra en hantering av detta problem. Tidigare forskning har pekat på att *krympa smart*, *lokal anpassningspolitik* eller *rightsizing* kan vara metoder för att hantera dessa konsekvenser. Problematik kan uppstå när kommuner, som inte har några förutsättningar för en befolkningstillväxt, fortsätter att söka efter tecken på en tillväxt och således planera för en större befolkning.

1.1 Syfte

Syftet med studien är att öka förståelse för hur en långsiktig befolkningsminskning påverkar en kommun samt hur kommunala aktörer ser på situationen. Genom att studera konsekvenserna av långvarig befolkningsminskning samt de strategier som används för att hantera situationen, kan det möjliggöra för en mer genomtänkt planering för kommuner som befinner sig i liknande situation.

1.2 Frågeställningar

För att besvara studiens syfte har följande frågeställningar formulerats:

- Vilka konsekvenser kan en långvarig befolkningsminskning ge upphov till i en kommun?
- Vilka strategier kan en kommun tillämpa för att hantera dessa konsekvenser?
- Hur resonerar kommunala tjänstemän och politiker gällande denna situation?

1.3 Avgränsning

Rapporten avgränsar sig till att undersöka och kartlägga de strategier som kommuner kan använda sig av för att på ett långsiktigt hållbart sätt fortsätta krympa, studien kommer inte undersöka hur kommuner kan nå en befolkningstillväxt. Vid kartläggningen av krympning kommer rapporten att undersöka hur det ser ut inom Europa.

2 Metod

I detta kapitel kommer de metoder som använts i utförandet av studien att presenteras. Inledningsvis beskrivs litteraturstudien. Därefter beskrivs valet av fallstudie tillsammans med de metoder som användes i genomförandet av den. Metoderna har varit dokumentstudier, regressionsanalys samt intervjuer.

2.1 Litteraturstudie

För att skapa en teoretisk grund och förståelse för resultatet i rapporten har en litteraturstudie gjorts. Litteraturen som presenteras har lagt fokus på historisk rapportering av orsaker, konsekvenser och strategier av krympande geografier. Litteratursökningen delades in i två stycken delar. För att få ett internationellt perspektiv gjordes sökningar primärt på sökmotorerna Scopus och Google scholar. För att hitta litteratur kring det svenska perspektivet användes Google scholar för internetkällor och tryckta källor hittades på libris. För att hitta relevant litteratur användes följande sökord: krympande geografier, konsekvenser, krympa smart, stadumbau ost, rightsizing, shrinking cities och befolkningsminskning.

2.2 Fallstudier

I studien gjordes en regressionsanalys för att undersöka hur olika variabler påverkas av kommunens befolkningsutveckling, där dessa resultat sedan användes för att göra ett urval av fallstudieobjekt. Därefter gjordes dokumentstudier och intervjuer i de kommuner som blev studerade.

2.2.1 Regressionsanalys och befolkningspyramider

Tidigare forskning har pekat på att demografin i krympande geografier ser annorlunda ut i relation till växande geografier. Krympande kommuner har en tendens att ha en åldrande befolkning och får således en förändrad *demografisk försörjningskvot* (Syssner, 2018). En regressionsanalys gjordes på data gällande svenska kommuner, för att undersöka om detsamma föreligger för svenskt sammanhang. I regressionsanalysen jämfördes *Demografisk försörjningskvot* samt *Arbetslöshet 16-24 år, årsmedelvärde, andel (%) av bef.* mot den *långvariga befolkningsutvecklingen* på samtliga 290 kommuner i Sverige. Anledningen varför variabeln *Arbetslöshet 16-24 år, årsmedelvärde, andel (%) av bef.* undersöktes var för att se om man kunde finna någon anledning till varför unga väljer att flytta ut.

Analysen och visualiseringen gjordes i python med hjälp av följande python bibliotek: pandas, plotly och numpy. Materialet som användes för analysen kom från SCB och Kolada.

För att göra beräkningarna användes variabeln *demografisk försörjningskvot* som är antalet personer som ej är i arbetsför ålder dividerat på antalet personer som är i arbetsför ålder, enligt:

$$\text{demografisk försörjningskvot} = \frac{\sum_{i=0}^{19} x_i + \sum_{i=65}^n x_i}{\sum_{i=20}^{64} x_i}$$

Där n är åldern på den äldsta åldersgruppen i kommunen, x_i är antalet personer i en given ålder.

Vidare togs befolkningspyramider fram för kommunerna, Avesta och Hällefors kommun, samt riket där Google sheets användes med data insamlat från SCB. Detta gjordes även som en del i urvalet av studieobjekt och gjordes således innan kontakten med kommunerna.

2.2.2 Urval

Inför utredandet av frågeställningarna behövdes relevanta studieobjekt hittas, för att hitta dessa togs ett flertal kriterier fram för att möjliggöra jämförelse. Ett första kriterium var att de kommuner som skulle studeras befunnit sig i en befolkningsminskning sedan 1970. Det andra kriteriet för kommunerna som kontaktades för denna intervju har även haft liknande konsekvenser, där de två statistiska sambanden, *demografisk försörjningskvot* samt *arbetslöshet bland personer mellan 16-24 år*, är påtagliga för på de två studieobjekten, se tabell. 3. Det sista kriteriet för studieobjekten för att vara med i studien var att de tidigare ska ha varit en kommun där industrin har haft en stor andel av arbetskraften i ett historiskt perspektiv. Eftersom båda studieobjekten har haft en liknande demografisk utveckling, konsekvenser och orsaker skapar det en möjlighet till jämförelse.

Urvalet av studieobjekten har därmed gjorts med hänsyn till följande kriterium:

- En kontinuerlig befolkningsminskning från 1970 till 2020.
- Liknande *demografisk försörjningskvot* och *arbetslöshet bland personer mellan 16-24* som andra kommuner som haft en motsvarande befolkningsminskning.
- Industriverksamheten har spelat en stor roll i kommunens historiska utveckling.

Utifrån dessa kriterier sovrades de kommuner som mötte kriterierna ut för att därefter kontakta ett flertal av dessa kommuner och fråga ifall intresset fanns att vara med i studien. Större delen av kommunerna svarade inte, och av de som svarade var det endast Hällefors kommun och Avesta kommun som erbjöd det som jag behövde för att kunna fullfölja arbetet.

Den första kommunen som hade ett intresse att vara med i studien var Hällefors kommun, som är en av de kommuner som tappat mest befolkning sett till procent sedan 1970-talet. Det andra studieobjektet var Avesta kommun, som är en av de kommuner som tappat mest befolkning sett till absolutbelopp under samma tidsperiod. Båda dessa kommuner har haft likartad befolkningsminskning med en positiv befolkningsutveckling till 1970 och därefter en relativt konstant minskning av befolkningen fram till och med 2010-talet. Under perioden 2013-2017 tog båda kommunerna emot ett stort antal flyktingar.

I figur 2, figur 9 och figur 14 kommer Avesta kommun att representeras med röda markeringar och Hällefors kommun kommer att representeras med gröna markeringar.

Figur 2. Karta över Sverige med studieobjektet Hällefors kommun i grönt och Avesta kommun i rött. (Snazzymaps, 2022)

2.2.3 Dokumentstudier

Utöver intervjuerna gjordes även dokumentstudier, i syfte att få en representativ bild av hur hela kommunen ser på problemet, till skillnad från intervjuer som ser på hur individer i kommunen anser att kommunen bör hantera problemet. De viktigaste dokumenten som användes i fallstudien var enligt följande: en utredning av Hällefors, *Översyn av socialtjänstens påverkan av den relativt goda bostadsmarknaden i Hällefors*. I dokumentet utreder kommunen fenomenet *social dumping* och dess konsekvenser för kommunen. Därefter användes Avestas bostadsförsörjningsprogram: *Bostadsförsörjningsprogram för Avesta kommun 2015-2020*, där de beskriver hur de på kort sikt kommer att behöva anpassa bostadsförsörjningen till en ny befolkningsmängd och förändrad demografi. Båda studieobjektens översiktsplaner har varit en viktig del i rapporten, där Hällefors kommun senaste översiktsplan vann laga kraft 2018. Avestas översiktsplan är äldre och blev laga kraft 2007.

2.2.4 Intervjuer

Totalt sett genomfördes fyra stycken intervjuer inom ramen för denna studie och dessa var semistrukturerade och hölls antingen genom Microsoft Teams eller över telefon. Intervjuerna spelades in med de intervjuades godkännande, och varade mellan 30-45 minuter. Inför intervjuerna skickades en intervjuguide till de individer som skulle intervjuas, denna kan ses i bilaga 3, där även väsentliga följdfrågor tagits med.

De personer som har intervjuats har godkänt att medverka i rapporten med namn och de har även tagit del av de stycken i rapporten där de nämnts eller citerats för att ge sitt godkännande så att de representeras rättvist. För att få kontakt med en tjänsteperson i Hällefors kommun kontaktades Samhällsbyggnadsförvaltningen Bergslagen allmänna informationsmejladress som därefter hänvisade mig till Mikael Pulkkinen. Tjänstepersonen i Avesta kommun kom jag i kontak med genom Västmanland-Dalarna miljö- och byggförvaltning allmänna informationsmejladress som hänvisade mig till Håkan Eck. De tjänstepersoner som har intervjuats är Håkan Eck, förvaltningschef på Avesta kommun och Mikael Pulkkinen, samhällsutvecklingschef på Hällefors kommun, se tabell 1.

Utöver intervjuerna med tjänstemän genomfördes även intervjuer med med politiker i respektive kommun, se tabell 1. Dessa representerade det parti med flest röster. I båda kommunerna var det Socialdemokraterna som hade flest röster i samband med det senaste valet. Inför studien kontaktades ett flertal politiker där de som svarade och visade ett intresse för studien samt ämnet var de som i slutändan blev intervjuade. I Hällefors intervjuades Susanne Grundström som är ledamot och ordförande i kommunfullmäktige för Socialdemokraterna. I Avesta kommun intervjuades Lars Isacsson, kommunstyrelsens ordförande för socialdemokraterna.

Tabell 1. Tabell över de personer som intervjuades

Namn	Kommun	Yrkestitel
Håkan Eck	Avesta kommun	förvaltningschef
Lars Isacsson	Avesta kommun	kommunstyrelsens ordförande för socialdemokraterna
Mikael Pulkkinen	Hällefors kommun	samhällsutvecklingschef
Susanne Grundström	Hällefors kommun	ledamot och ordförande i kommunfullmäktige för socialdemokraterna

3 Tidigare forskning

I detta kapitel kommer fokuset ligga på att presentera orsaker och konsekvenser av befolkningsminskning samt strategier för att hantera detta, med bakgrund i tidigare forskning och historiken kring ämnet. Kapitlet inleds med att titta närmare på orsakerna till varför en kommun kan hamna i en situation med mer långvarig befolkningsminskning.

3.1 Orsaker

Att befolkningen i en region minskar beror sällan på endast en orsak, i grunden är det en kombination av födelse- och dödstal samt flyttmönster (Syssner, 2018). För att få ett helhetsgrepp om dessa faktorer kan man sammanställa det till fyra huvudområden: förstörelse, förlust, skiftande samhälle och förändring (Oswalt, Rieniets och Schirmel, 2006).

Den första orsaken, förstörelse, ofta i form av krig, sjukdomar eller naturkatastrofer kan leda till att folk väljer att lämna en plats och kan ses som en orsak till befolkningsminskning. Dock blir vi sällan direkt påverkade i Sverige av förstörelse men har vi under de senaste åren påverkats indirekt av krigsdrabbade områden, då vi har haft en periodvis ökad invandring, framförallt under 2010-talet (Ulceluse, 2019).

Den andra orsaken, förlust, ofta syftat på vatten och arbetskraft. Där länder som brister i arbetstillfälle eller vatten leder till att migrationen i regionen ökar (Oswalt, Rieniets och Schirmel, 2006). Den tredje orsaken, skiftningar, i Europa innebär detta att stadskärnorna har en lägre befolkningsökning än de perifera delarna av staden. I ett flertal städer har det skett en befolkningsminskning i stadskärnan medan de perifera områdena har upplevt en befolkningstillväxt.

Den fjärde och sista orsaken till befolkningsminskning är förändring. Vilket i denna kontext betyder att en region förändrar det politiska läget vilket påverkar stadsutvecklingen genom de nya ekonomiska och sociala ideologierna (Oswalt, Rieniets och Schirmel, 2006). Förändringar i livslängd, födelse- och dödstal påverkar hur demografin ser ut i en given region.

I en granskning av 20 stycken översiktsplaner i kommuner som krymper identifierades sju stycken av kommunerna någon form av bakomliggande orsak till den krympande befolkningen (Syssner och Olausson, 2016). Majoriteten av de kommuner som beskrev någon form av bakomliggande orsak beskrev krympningen som en extern effekt som de inte kan kontrollera. De sista tre kommunerna anser att industriomvandlingen i kommunerna har varit den drivande anledningen till att befolkningsminskningen har skett.

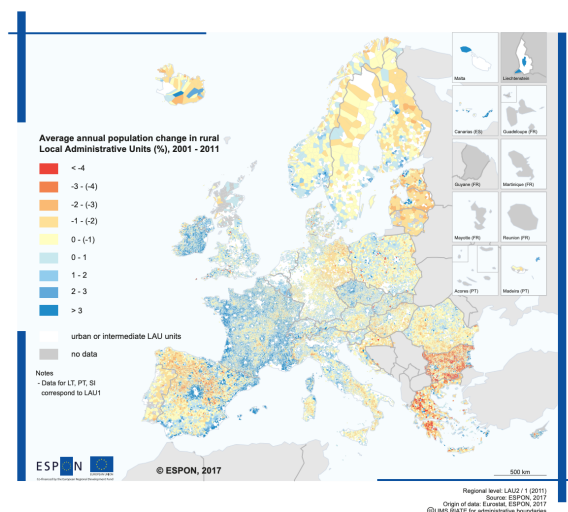
3.2 Konsekvenser

I detta avsnitt kommer det presenteras hur konsekvenserna av en befolkningsminskning har påverkat regioner och städer både internationellt och nationellt för att ge en teoretisk grund till de konsekvenser som sedan presenteras i kapitel 5. *Resultat*. Kapitlet gällande det internationella perspektivet kommer att fokusera till stor del på Tyska städer. Detta då litteraturen la ett stort fokus på de strategierna som man kunde tillämpa på staden och stadskärnorna i krympande regioner.

3.2.1 Internationellt perspektiv

Att ha en långvarig befolkningsminskning är inte någonting som är begränsat till Sveriges kommuner då 40% av större städer i Europa, räknat på en befolkning med 200 000 invånare eller fler, har upplevt en befolkningsminskning de senaste decennierna (Haase, 2012). De mest drabbade områdena i Europa kan ses på figur 3. Den huvudsakliga orsaken till att folk flyttar från städer är att industrin försvinner i städer som historiskt sett har varit industritunga städer (Rökæus, 2011).

Ser man till hela världen är det selektivt vilka städer som blir drabbade (Oswalt, Rieniets och Schirmel, 2006). Av medlemsländerna i *Group of seven*, det vill säga Frankrike, Italien, Japan, Kanada, Storbritannien, Tyskland och USA är nästan hälften av alla krympande städer i världen lokaliserade i någon av dessa länder. Eftersom de endast står för 13% av jordens befolkning är det således tydligt överrepresenterade när det kommer till krympande städer.

Figur 3. Karta över rurala regioner i Europa som har haft en befolkningsminskning eller befolkningsökning mellan 2001 och 2011. (Daly, Van Herwijnen och Raugze, 2017, s.5)

Från ett tyskt perspektiv, har de arbetat aktivt under 1900- och 2000-talet med krympande städer (Bernt, 2019). Efter andra världskriget blev dåvarande Östtyskland hårt drabbade av en kraftig befolkningsminskning. En av de konsekvenser man upplevde var ett överflöd av tomma fastigheter. Detta berodde i huvudsak på två faktorer, för det första fortsatte städerna att bygga fastigheter, totalt byggdes fler än 700 000 fastigheter. Den andra anledningen var att man hade en stor migration från Östtyskland under 1990-talet, totalt flyttade 1 700 000 invånare sedan ihopslagningen av Öst- och Västtyskland. Detta ledde således till att man

hade en minskad industri med brist på arbetskraft men även en bostadsmarknad som inte kunde mättas.

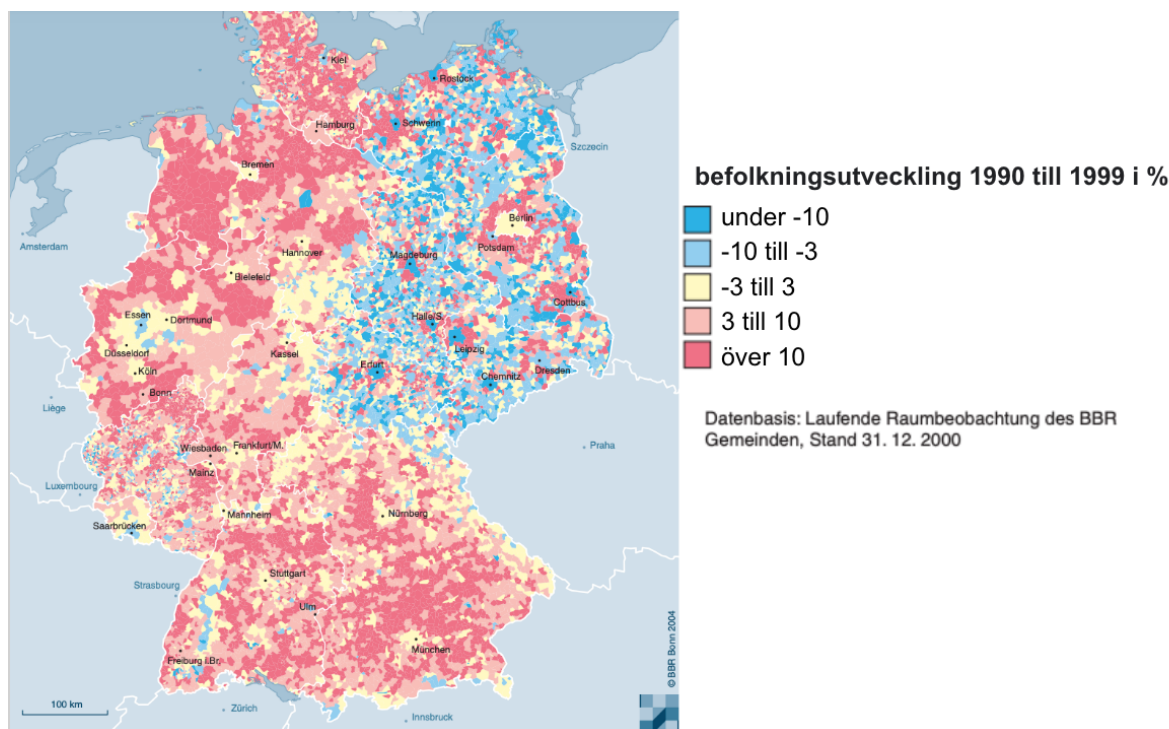
3.2.2 Nationellt perspektiv

Krympande kommuner runtom i landet kommer att påverkas olika av en långvarig befolkningsminskning, vissa kommuner är stora till ytan, har hög befolkningstäthet eller en låg andel av befolkning i arbetsför ålder. Dessa variationer medför enligt Syssner (2018) att en del av kommunerna kommer behöva se över skolorganisationen då demografin i kommunen skiftat till en äldre befolkning medans andra kommuner har problem med den minskade befolkningstätheten och således måste se över pendlingsavstånd.

Primärt anser svenska kommuner att den största konsekvensen av befolkningsminskning är den ekonomiska begränsningen som kommer med en krympande befolkning (Syssner, 2018). Det begränsar investeringar utanför kommunens kärnuppdrag. Många kommuner upplever ett ökat antal tomma fastigheter och anläggningar, som bostadshus, parkeringshus eller industrilokaler. Trots att detta kan uppfattas som en negativ konsekvens kan det finnas möjligheter i situationen, exempelvis ytor för konstprojekt.

3.3 Strategier

Som tidigare nämnt har Tyskland haft stora problem med befolkningsminskning, majoriteten av städer i de östra delarna av Tyskland, dåvarande Östtyskland, har upplevt en kraftig befolkningsminskning sedan 90-talet, se figur 5. På grund av detta har Tyskland inlett ett flertal försök för att vända trenden (Glock och Haussermann, 2004). Ett försök till att lösa den kraftiga trenden var att städer som upplevde en befolkningsminskning kunde ansöka om statligt stöd för att således öka kvaliteten av stadsrummet (Bernt, 2019). Detta initiativ kom att kallas *Stadtumbau Ost*, *Stadsförnyelse öst på svenska*, och är ett av de mest centrala verktygen tyska stadsplanerare använde sig av för att hantera befolkningsminskningen, då den var aktiv under perioden 2002-2016.

Figur 5. Karta över befolkningsutvecklingen i Tyskland under perioden 1990-1999 (Bucher, Schlömer och Lackmann, 2004, s.111) Bearbetad.

Anledningen till att man inledde programmet *Stadtumbau Ost* var på grund av att man på sent 90-tal insåg att detta var ett allvarligt problem som en enskild individ inte har möjlighet att lösa och måste således på ett systematiskt sätt lösas tillsammans med staten, företag och kommuner (Bernt, 2019). Som tidigare nämnt har en överväldigande majoritet av städerna som låg i dåvarande Östtyskland haft problem med tomma hus, merparten av dessa städer sökte därför bidrag genom *Stadtumbau Ost*. Idén med programmet var inte att städerna skulle få en positiv befolkningstillväxt, utan de skulle möjliggöra för städerna att kunna hantera de tomma bostäderna och återuppliva stadskärnorna (Nelle *m. fl.*, 2017).

Till en början hanterade man dessa bostäder genom att riva dem. De totala kostnaderna för rivningar under programmets livstid var 581.5 miljoner Euro, totalt rev de under perioden 2002-2014 strax över 300 000 fastigheter (Bernt, 2019). Tanken var aldrig att man skulle återuppbygga fastigheterna igen, vilken man aldrig tidigare gjort i Tyskland.

Precis som Sysner skrev, kommer man ofta behöva ställa om den sociala infrastrukturen i form av förskola och skola för att anpassa dig till den nya befolkningmängden och demografin (Sysner, 2018). I Tyskland startade man en storskalig anpassning av all infrastruktur (Bernt, 2019). 2006 började de justera den tekniska infrastrukturen såväl som den sociala infrastrukturen i form av skolor och förskolor, detta till en totalkostnad på 88,7 miljoner euro. Slutligen la programmet större fokus på återupplivningen av stadskärnorna (Nelle *m. fl.*, 2017). Ett flertal städer använde denna omdimensionering för att specialisera staden, exempelvis började städerna identifiera sig som idrottsstäder eller universitetsstäder.

En fundamental del i utdelningen av dessa pengar var att de skulle följa idén om att skala om städerna, och krävde således att det skulle finnas realistiska befolkningsprognoser (Bernt, 2019). Man skulle med hjälp av programmet lyckas ställa om staden till dess rätta storlek, detta har även kallats *smart krympning*. Att implementera *smart krympning* innebär i sin helhet att man utformar den fysiska miljön för färre personer, med den bakomliggande filosofin att man ska öka kvaliteten för de befintliga invånarna (Hollander och Németh, 2011). Detta i kontrast med dagens stadsplanering där staden planerar för tillväxt (Syssner, 2018).

Kommuner har idag nästan alltid planer och program för hur de ska växa, vända trenden, eller minska utflyttningen av invånare, däremot finns det sällan strategier för hur kommunen kan anpassa sig till den situation de befinner sig (Syssner, 2018). Strategier för att växa är som tidigare nämnt normen inom stadsplanering idag och kommer oftast vara plan A, däremot argumenterar Syssner för att det behöver finnas *en lokal anpassningspolitik*, något som även benämns som *att krympa smart*, som plan B. I en kommun som driver *lokal anpassningspolitik* behöver man göra prioriteringar och konkreta formuleringar för hur framtiden av kommunen ska se ut och i grunden handlar det om att ha en tydlig problemformulering för att hantera den situationen man befinner sig i. Det finns ett flertal frågor man måste hantera när man bedriver *anpassningspolitik* men det kommer alltid sluta i vad man prioriterar, vilka resurser och vem man prioriterar. Detta i kontrast till den strategi som används i ett flertal krympande kommuner: Osthyvelsprincipen. Till skillnad från lokal anpassningspolitik drivs den inte på prioriteringar utan handlar allt som oftast om att kommuner gör besparingar i form av att dra av en fast procentsats från verksamhetens budget.

Utanför Sverige har man även börjat diskutera strategin *rightsizing*, vilket skiljer sig från det tidigare idealet att man ska planera för tillväxt oavsett, vilket precis som *lokal anpassningspolitik* handlar om att man ska anpassa sig till den situationen man befinner sig i (Aalbers och Bernt, 2019). När man diskuterar *rightsizing* är det fokus på att anpassa för ett färre antal invånare än vad man i dagsläget befinner sig i, då man inte kan räkna med en tillväxt på kort sikt.

För att inte uppleva en liknande befolkningsminskning i västra Tyskland valde man att starta ett program som liknande *Stadtumbau Ost*, 2004 (Nelle m. fl., 2017). *Stadtumbau West*, en strategi som däremot inte fokuserade på att hantera krympande städer utom fokuserade på de preventiva åtgärder man kan göra i städer som har en stadig befolkningstillväxt, framförallt upprustningen av de centrala delarna av städerna i västra Tyskland.

4 Studerade kommuner

Kapitlet innehåller en kort beskrivning av de kommuner som är med i studien. Denna baseras på dokumentstudier och beskriver hur deras befolkning har förändrats över tid samt hur översiktsplanen ser på befolkningsminskningen. Detta kapitel är en del av studiens resultat och utgör en utgångspunkt för resultaten som presenteras och analyseras i nästa kapitel.

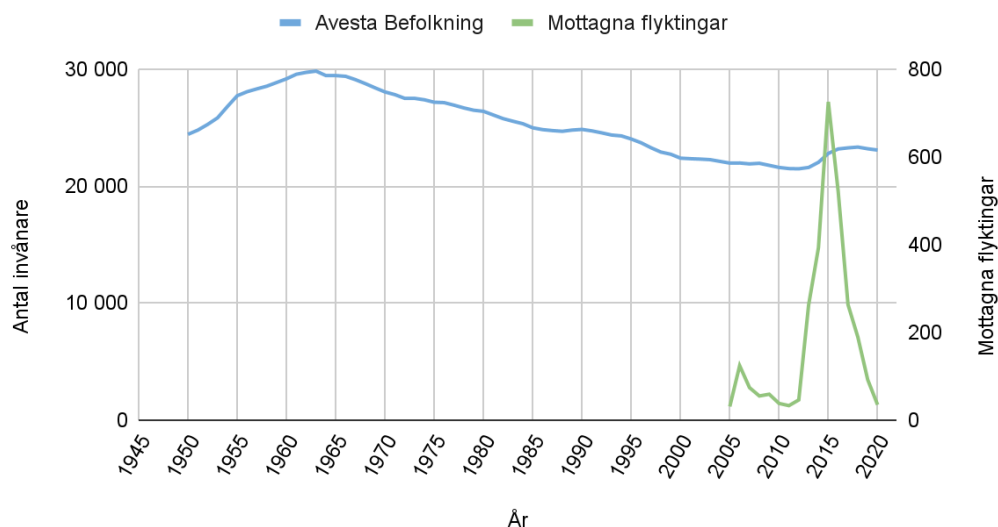
4.1 Avesta kommun

Avesta är lokaliserat cirka sju mil sydost om Falun med en aktuell befolkning på 22 925 (SCB, 2020a). För att hantera miljö- och byggfrågor ingår Avesta tillsammans med Fagersta och Norberg i en gemensam byggförvaltning, nämligen: *Västmanland- Dalarna Miljö- och Byggförvaltning* (Avesta kommun, 2022).

År 2007 tog Avesta kommun fram den senaste översiktsplanen (Avesta kommun, 2007). Precis som tidigare nämnt har många kommuner en framtidstro om positiv tillväxt, där Avesta inte heller är något undantag. När översiktsplanen togs fram hade de en förhoppning om en positiv befolkningstillväxt, baserat på att den kraftiga befolkningsminskningen, som pågått sedan 1960-talet, hade börjat jämnat ut sig, se figur 6. Kommunen hade som ett av deras övergripande mål med översiktsplanen att nå en befolkningstillväxt.

Inom Avesta kommun har det vidare skett omfördelning av var folk bor, det vill säga folk har flyttat från en del av kommunen till en annan. Under 1970- och 1980-talet var det förmånligt att ta bostadslån, vilket ledde till ett ökat byggande av enfamiljshus (Avesta kommun, 2007). Detta till konsekvensen att många flyttade ifrån de centrala lägenheterna och gav således en tillväxt i Karlbo och Skogsbo. I och med denna interna förflyttning av befolkning i Avesta har det medfört att man har varit tvungen att riva ett flertal flerbostadshus i kommunens centrala tätort.

Avesta

Figur 6. Diagrammet visar befolkningshistoria Avesta kommun mellan åren 1950-2020. (SCB, 2020a)

Notera att sedan deras initial befolkningsminskning under 60-talet har kommunen endast haft en tillfällig befolkningsstillväxt som varat mer än ett par år. Detta när de markant ökat antalet flyktingar som man tagit emot i kommunen. Mellan åren 2013-2018 ökade kommunens befolkning med 1 741 medborgare samtidigt som de tog emot 2 353 flyktingar, se figur 6. Från 1975 till 2017 var Avesta kommun en av de kommuner som minskade mest i Sverige sett till absolutbelopp, med en total minskning på 3 897 invånare (Syssner och Under 2018).

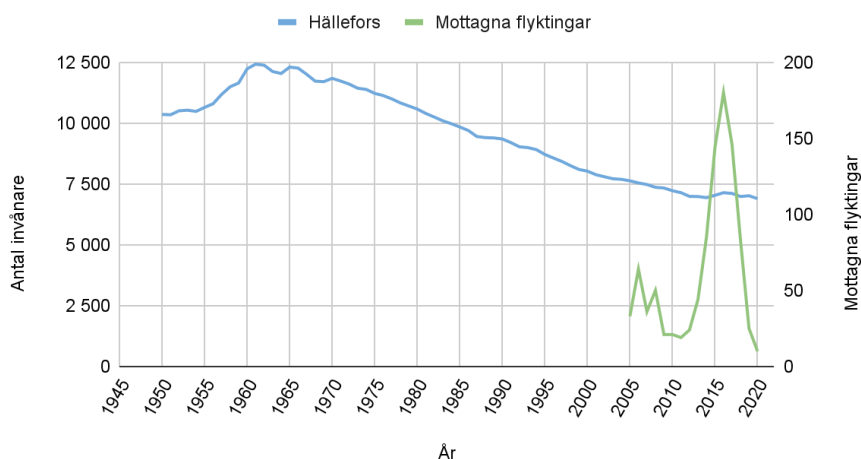
I Avesta kommun ligger den mindre tätorten Horndal. Horndal är en mindre bruksort med cirka 1 000 invånare, beläget 25 kilometer norr om Avesta. Orten har precis som Avesta tätort upplevt en befolkningsminskning sedan 1970-talet, där de hade ett invånarantal på 1 987 år 1970 och minskat till en befolkning på 1 114 år 2010. En minskning på ca 44% när kommunen i sin helhet har minskat 39% under samma tidsperiod. I Horndal har de diskuterats de senaste 5 åren att Google ska anlägga en serverhall och sedan 2021 är planen ett steg närmare att bli av, 2021 fick de miljötillstånd för anläggningen (Julin, 2021). Hur detta anses påverka Avestas framtid kommer att presenteras i kapitel 5. Resultat, framförallt med hänsyn till arbetstillfällena och framtida befolkningsmängd i kommunen.

4.2 Hällefors kommun

Hällefors är en bruksort med 6 894 invånare och ligger cirka åtta mil norr om Örebro tätort (SCB, 2020a). Precis som i Avesta kommun, ingår Hällefors kommun i en gemensam förvaltning med andra kommuner för att hantera miljö- och byggfrågor (Hällefors kommun, 2021). Förvaltningen Hällefors kommun ingår i Samhällsbyggnadsförvaltningen Bergslagen tillsammans med Nora, Lindesberg och Ljusnarsberg kommun.

Sedan kommunens högsta befolkningsmängd under 1900 talet, då de hade en befolkning på 12 420 år 1961, har de tappat ca 44% av den totala befolkningen fram till och med år 2020, med en befolkning på 6 894, se figur 7. Översiktsplanen anser att en av orsakerna att befolkningsminskningen startade på 1960-talet och fortsatt fram till idag är på grund av industrins strukturomvandling (Hällefors kommun, 2018).

Hällefors

Figur 7. Befolkningshistoria Hällefors kommun mellan åren 1950-2020. (SCB, 2020a)

Liksom i Avesta kommun har man drastiskt ökat mottagningen av flyktingar mellan åren 2013-2018, och detta sammanfaller även här med den enda befolkningsökningen som varat mer än ett par år sedan befolkningsminskningen startade på 60-talet. Kommunen nämner även att de precis som andra kommuner, som har haft en långvarig befolkningsminskning, har haft en förändrad demografi (Hällefors Kommun, 2018). I Hällefors kommun är det en större andel äldre som bor i kommunen i jämförelse med andra åldersgrupper, se figur 13 i kapitel 5.

5 Resultat och analys

I detta kapitel presenteras resultatet från intervjuerna samt analysen av den data som samlades in från SCB och Kolada, resultaten analyseras och kopplas till tidigare forskning.

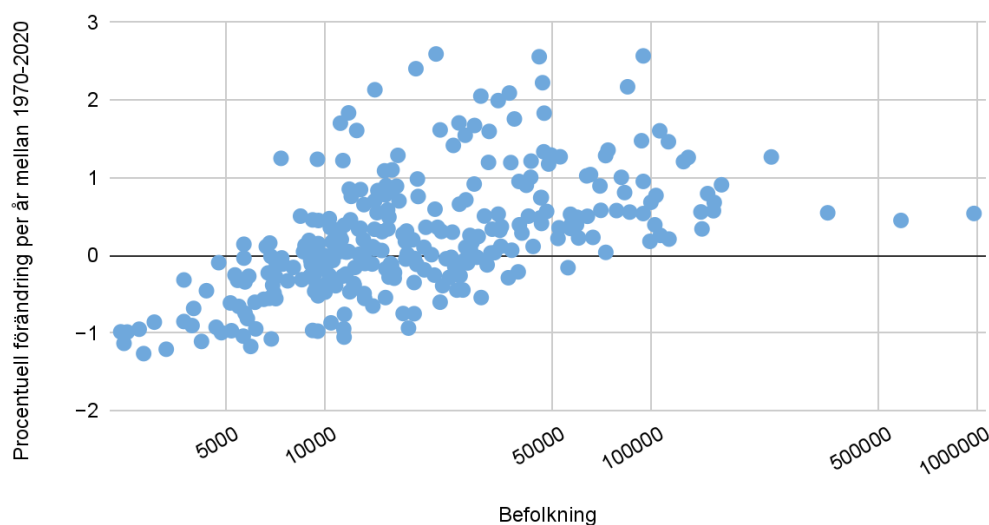
5.1 Orsaker

Här presenteras kort vilka kommuner i Sverige som krymper, vilka orsaker som finns på ett nationellt perspektiv samt på den kommunala nivån med hjälp av studieobjekten.

5.1.1 Vilka kommuner krymper?

De kommuner som blir påverkade i största grad av befolkningsminskning är de mindre kommunerna. Endast en kommun som har en befolkning större 50 000 har en lägre befolkning nu i jämförelse med 1970, Örnsköldsvik kommun, se figur 8. Detta beror framförallt på den omflyttning från mindre tätorter till större tätorter som vi har sett de senaste decennierna i Sverige (Syssner, 2018).

Befolkningsändring på kommunstorlek

Figur 8. Diagrammet visar procentuell befolkningsförändring mellan åren 1970-2020 i relation till befolkningsstorlek. (sammanställd från SCB & 2020a)

5.1.2 Demografi och arbetslöshet

Här presenteras regressionsanalysen som gjorts i studien, som gjordes för att fastställa eventuella orsaker och konsekvenser av en långvarig befolkningsminskning.

Regressionsanalysen gjordes med *Genomsnittlig befolkningsändring per år mellan åren 1970-2020* som x-variabel beskrivning av hur variabeln varierar mellan kommuner i Sverige kan ses i Tabell 2. De två y-variablerna kan ses i Tabell 3.

Tabell. 2. Deskriptiv data av undersökt variabel (*Genomsnittlig befolkningsändring per år mellan åren 1970-2020*) (SCB, 2020a).

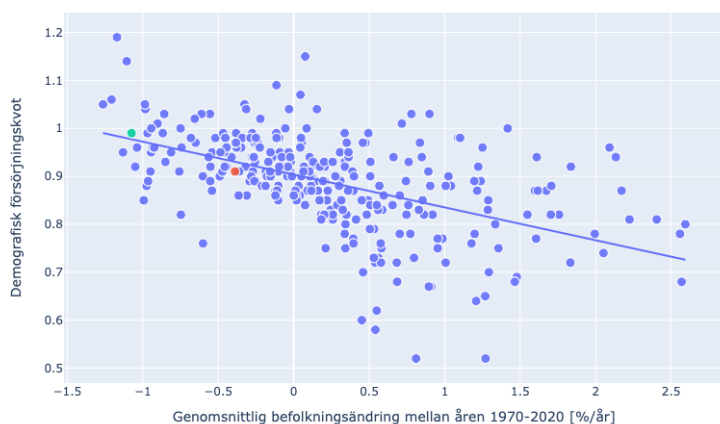
Antal [st]	Medelvärde [%/år]	standard avvikelse [%/år]	minsta befolkningstillväxten [%/år]	Största befolkningstillväxten [%/år]
290	0.249	0.768	-1.263	2.594

Tabell. 3. Resultattabell av linjär regressionsmodell (sammanställd från SCB, 2020a & Kolada, 2020).

Beroende variabel	Beta	Alfa	t-värde	undre gräns [2.5%]	övre gräns [97.5%]	R ² -Värde
Demografisk försörjningskvot	0.9	-0.069	-10.4	-0.081	-0.056	0.28
Arbetslöshet 16-24 år, årsmedelvärde, andel (%) av bef.	6.8	-1.2	-9.1	-1.4	-0.9	0.22

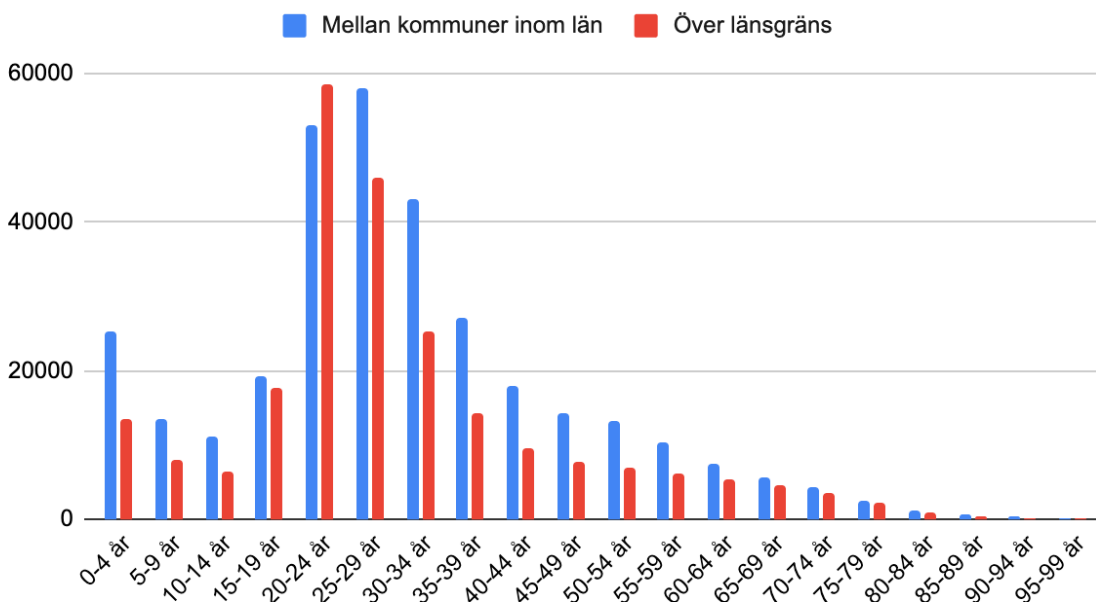
I den linjära regressionsmodellen, där *demografisk försörjningskvot*, *arbetslöshet 16-24 år*, *årsmedelvärde*, *andel (%) av bef.* testades, ser vi att det finns en korrelation mellan *demografisk försörjningskvot* och en långvarig befolkningsminskning sedan 1970, se alfa värde i tabell 3. Där en negativ befolkningsutveckling sker ökar demografisk försörjningskvot i kommunen, se figur 9. Samma sak gäller för arbetslösheten i svenska kommuner, där kommuner som har haft en långvarig befolkningsminskning tenderar att ha högre arbetslöshet bland unga (16-24 år), se figur 14, detta är även någonting som Eck bekräftade att man upplevde i Avesta kommun (2022). I båda variablerna kan man utesluta nollhypotesen, se undergräns [2.5%] och övergräns [97.5%] i tabell 3.

Om *demografisk försörjningskvot* är över 1.0 innebär det att det finns fler personer som inte är i arbetsför ålder i relation till antalet personer som är det. Detta är inte fallet för någon av studieobjekten där Hällefors kommun har en *demografisk försörjningskvot* på 0.99 och Avesta kommun ligger på 0.91. Däremot har Avesta och Hällefors kommun ett högre genomsnittet i Sverige vars värde var 0.77, år 2020.

Figur 9. Scatter-plot diagram med genomsnittlig befolkningsändring mellan åren 1970-2020 på x axeln och Demografisk försörjningskvot i respektive kommun (sammanställd från SCB, 2020a & Kolada, 2020).

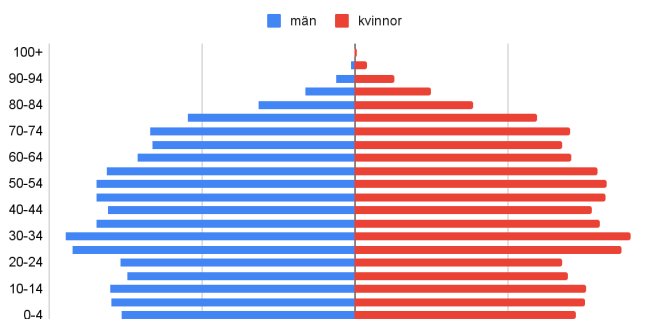
Notera att krympande kommuner har en tendens att ha en högre demografisk försörjningskvot om man jämför med kommuner som växer. Detta leder således till att delen av den arbetande befolkningen har fler personer att försörja då de inte i lika stor utsträckning arbetar. Detta samband kan även ses i figur 11, figur 12 och figur 13. Det kan därav ses som både orsak och konsekvens, anledningen till att kommunerna minskar är för att många unga personer flyttar vilket sin tur leder till konsekvensen att de får en förändrad demografisk försörjningskvot. Som det framgår i figur 10, är det unga personer mellan åldrarna 20-24 som står för den största andelen flyttningar mellan län.

Figur 10. Antalet inrikes flyttningar efter ålder och typ av förflyttning (SCB, 2020d).

Ett alternativt sätt att visa demografiskillnaderna i olika kommuner är genom att plotta dem på en befolkningspyramid, detta har gjorts nedan med hänsyn på hela Sveriges befolkning (Riket), Avesta kommun och Hällefors kommun.

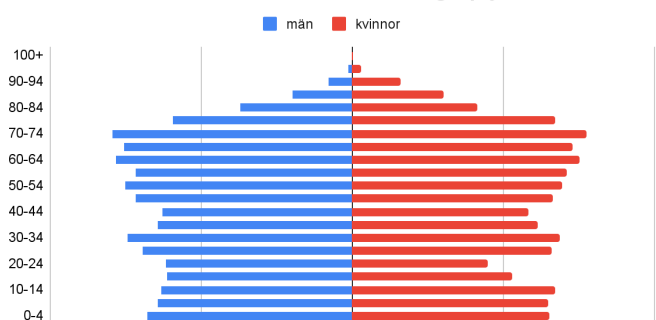
Riket - Befolkningspyramid

Figur 11. Befolkningspyramid över hela Sveriges befolkning, med ålder på y axeln i 5 års intervall

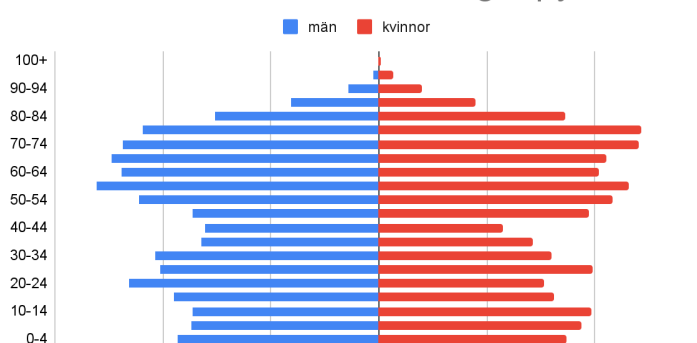
Notera att genomsnittet i Sverige visar att de minsta grupperna av befolkningen är de unga 0-24 och de äldre 65+ (SCB, 2020b).

Avesta kommun - Befolkningspyramid

Figur 12. Befolkningspyramid över Avesta kommuns befolkning, med ålder på y axeln i 5 års intervall (SCB, 2020b).

Hällefors kommun - Befolkningspyramid

Figur 13. Befolkningspyramid över Hällefors kommuns befolkning, med ålder på y axeln i 5 års intervall (SCB, 2020b).

Notera att i figur 11, är åldersgruppen 30-34 den åldersgrupp med störst andel av befolkningen till skillnad från Avesta kommun där det är befolkningsgruppen 70-74 som är störst och för Hällefors kommun är det 75-79 (kvinnor) som är den största befolkningsgruppen.

Figur 14. Scatter-plot diagram med genomsnittlig befolkningsändring mellan åren 1970-2020 på x axeln och arbetslöshet för personer mellan 16-24 i respektive kommun (sammanställd från SCB, 2020a & Kolada, 2020).

Att de krympande kommunerna har en högre arbetslöshet bland unga, se figur 14, kan vara en av anledningarna varför många unga personer väljer att flyttar ifrån dessa kommuner.

5.1.3 Näringsliv

Både i Avesta och Hällefors kommun har industriverksamheten historiskt sett varit stark och en viktig arbetsgivare, däremot har den de senaste decennierna minskat kraftigt och anses vara en av anledningarna som lett till befolkningsminskningen. Trots att kommunerna inte längre har lika stora industriverksamheter är fortfarande kommunens största privata arbetsgivare industriföretag, se tabell 4.

Tabell. 4. Största arbetsgivaren i respektive studieobjekt (sammanställd från Ekonomifakta, 2020a & Ekonomifakta, 2020b)

Kommun	Antal invånare	Största privata arbetsgivare	Antal anställda	Andel av befolkningen
Avesta kommun	23 067	Outokumpu stainless AB	875	3,79%
Hällefors kommun	6 896	Ovako	475	6,89%

Vid 1600-talet var den största industriella verksamheten i Avesta kopparrening, med anledning av närheten till Falun samt tillgången till vattenkraft och skogsnäring. Vilket ledde till att Avesta bedöms ha haft det största kopparreningsverket i världen under denna tidsperiod (Nilsson och Båve, 2016). Kopparreningsverket drog till sig arbetskraft från ett flertal länder och ledde till en befolkningsökning. Under 1800-talet avvecklades kopparreningsverket i Avesta. Man började istället utvecklingen av järnindustrin som var ett större riksintresse då järnvägsutveckling spelade en central roll. Järnindustrins utveckling fortsatte parallellt med kommunens befolkningsutveckling, då järnverket som maximalt hade 3 600 anställda år 1964 med 29 432 invånare i kommunen samma år, se figur 6. Därefter blev arbetskraftsbehovet vid järnverket mindre vilket även minskade invånarantalet, trenden

fortsatte fram till 2012. Idag är järnverket fortsatt en stor arbetsgivare med 875 anställda och går under namnet Outokumpu stainless AB, se tabell. 4.

Även i Hällefors har kommunen haft en stor andel av arbetskraften inom industrin, där Ovako är kommunens största privata arbetsgivare även idag, 6,89% av befolkningen arbetar där, se tabell 4. År 2018 antog Hällefors kommun den senaste översiktsplanen, där de tar upp orsakerna till den plötsliga nedgången av befolkning som inleddes på tidigt 60-tal (Hällefors Kommun 2018). Enligt översiktsplanen beror det delvis på de ändringar som gjordes i industrin.

Som statistiken ovan påpekar är det många unga som flyttar ut från krympande kommuner, detta upplever även Hällefors kommun, då de ofta söker sig bort från kommunen för att utbilda sig både för gymnasial och universitets/högskoleutbildningar (Grundström, 2022). I intervjun med Grundström beskrev hon att man var medveten om att kommunen inte kommer kunna erbjuda utbildning som passar alla i kommunen.

5.2 Konsekvenser

I detta avsnitt presenteras de resultat som kom fram under intervjuerna med kommunerna, både med tjänstemän och politiker i respektive studieobjekt.

5.2.1 Avesta kommun

Befolkningsminskningen i Avesta kommun, precis som på många andra platser, har inte skett helt jämnt över hela kommunen (Eck, 2022). Enligt Eck, har primärt de centrala delarna av Avesta tappat störst andel av befolkningen. Landsbygden har tappat befolkning men inte lika drastiskt, det kan beskrivas som en mer stabil befolkningsminskning i relation till övriga delar av kommunen. Denna befolkningsminskning har troligen inte skett av samma anledningar, som befolkningsminskningen av tätorten, det vill säga minskat utbud av arbetstillfällen inom industrin.

Utbudet av service framförallt i form av detaljhandel har påverkats i kommunen (Avesta kommun, 2007). Det har i takt med befolkningsminskningen även minskat utbudet av detaljhandel. Kommunen anser dock att de behöver utveckla detaljhandeln i centralorten Avesta för att locka till sig besökare och således vända trenden. Detta ska ske genom att alla aktörer verkar för och investerar för att skapa en attraktiv centrumverksamhet.

Efter 2018 har Avesta kommun återigen hamnat i en befolkningsminskning som fortsätter även idag och kommer att fortsätta de kommande åren enligt SCBs befolkningsframskrivningar, se figur 15. I en mailkorrespondens med Aronsson har den senaste befolkningsstagnationen och eventuellt befolkningsminskningen orsakats av bostadsbristen i Avesta kommun (2022). Detta planerar man att vända med hjälp av att bygga nya bostäder i kommunen, med hjälp av både det kommunala bostadsbolaget och privata byggherrar. Detta bedöms leda till en befolkningstillväxt med ca 50 personer per år under den kommande treårsperioden.

5.2.2 Hällefors kommun

Hällefors har en högre arbetslöshet bland unga personer i de kommunen, detta kan delvis bero på fenomenet *social dumpning* (Pulkkinen, 2022). Detta blir som en direkt konsekvens av de bostadsöverskottet som vanligen uppstår i kommuner som har haft en långvarig befolkningsminskning. På grund av att det finns ett överskott på lägenheter finns det billigare och mer lättillgängliga lägenheter. I sin tur leder detta till att bolag kan hyra ut dessa fastigheter, ofta till två eller tre gånger normalhyran, till kommuner som vill bli av med de personer eller familjer som behöver aktivt stöd från kommunen. Kommunen kommer därefter betala hyran i tre månader då de blir inskrivna i den nya kommunen, ofta en gammal bruksort, i detta fall Hällefors kommun. Slutligen kommer dessa personer bli Hällefors kommuns ansvar, enligt 4 kap. 1§ socialtjänstlagen. När socialtjänsten sedan tar över meddelar de att de inte kan bo kvar i lägenheten då det är allt för dyrt, med bakgrund till bostadsöverskottet i kommunen, vilket leder till att lägenheten blir tom och kan användas ytterligare för fortsatt *social dumpning*.

Social dumpning, som även kallas social export, är någonting regeringen ansåg vara ett nationellt problem då de 2020 gav statskontoret uppdraget att kartlägga problematiken i Sverige (statskontoret, 2020a). Precis som Hällefors kommun nämnde, att dessa personer som är i behov av försörjningsstöd ofta hamnar i dyra lägenheter samt att de fortsätter hyra ut till andra personer i samma situation, trots att socialtjänsten har klargjort att de inte kan bo kvar där, är även bekräftat av regeringen då de har dokumenterat liknande situationer.

Eftersom detta har varit ett problem i Hällefors kommun tog de fram en rapport, 2020, för att påvisa hur fenomenet *social dumpning* påverkar bostadsmarknaden i kommunen (Åhnberg, 2020). Konsekvenserna av detta i kommunen har varit en ökad kostnad för försörjningsstöd, med en ökning på 66% sedan 2015 (Åhnberg, 2020). Pulkkinen nämnde även att *social dumpning* kan vara en av orsakerna till att Hällefors har haft en ökad arbetslöshet bland unga (Pulkkinen, 2022). Någonting som överensstämmer med Hällefors egen utredning där kommunen konstaterar att andelen unga registerhållare (det vill säga personen i respektive hushåll som är registrerad i ärendet hos socialtjänsten) är anmärkningsvärt högt (Åhnberg, 2020).

5.3 Strategier

I detta avsnitt kommer de strategier studieobjekten använder sig av för att hantera de konsekvenser som uppstår av en befolkningsminskning förklaras.

5.3.1 Avesta kommun

“Många unga kommer att flytta ut från kommunen, ofta för att storstaden är spännande och att man söker sig till en högskola, så är det bara. Vår uppgift blir då att man ska se till att de flyttar tillbaka när de blir äldre och kanske ska starta en familj. De ska kolla tillbaka på tiden de bodde i Avesta kommun och tänka sig flytta tillbaka.”

Håkan Eck, förvaltningschef på Avesta kommun (Eck, 2022).

Som citatet ovan speglar, har små kommuner inte alltid möjlighet att erbjuda allting som ungdomar vill ha, däremot kan de fortfarande möjliggöra en vilja att flytta

tillbaka till kommunen när de exempelvis gjort klart sin högskoleutbildning utanför kommunen. En av satsningarna man gjort för att lösa detta, så att unga vill bo kvar i kommunen, är *Avesta 2020*. Att unga personer flyttar är inte unikt i Avesta, som det framgår i figur 10, är det unga individer som är den största gruppen som gör flyttningar över länsgränsen, framförallt mellan åldrarna 20-24.

Att personer som valt att flytta från deras födelseort väljer att flytta tillbaka är relativt vanligt, framförallt när det handlar om kortare distanser än 30 km (Lundholm, 2012). I en studie av Lundholm var 23% av de som flyttar någon form av återflytt, det vill säga att man flyttar till en kommun man har någon koppling till. Det är alltså betydligt större sannolikhet att en flytt är till en ort eller kommun som man har en koppling till, i jämförelse med en flytt till en kommun som man inte har någon relation till. Dessa kopplingar är i form av födelseort eller om ens mamma tidigare har bott där.

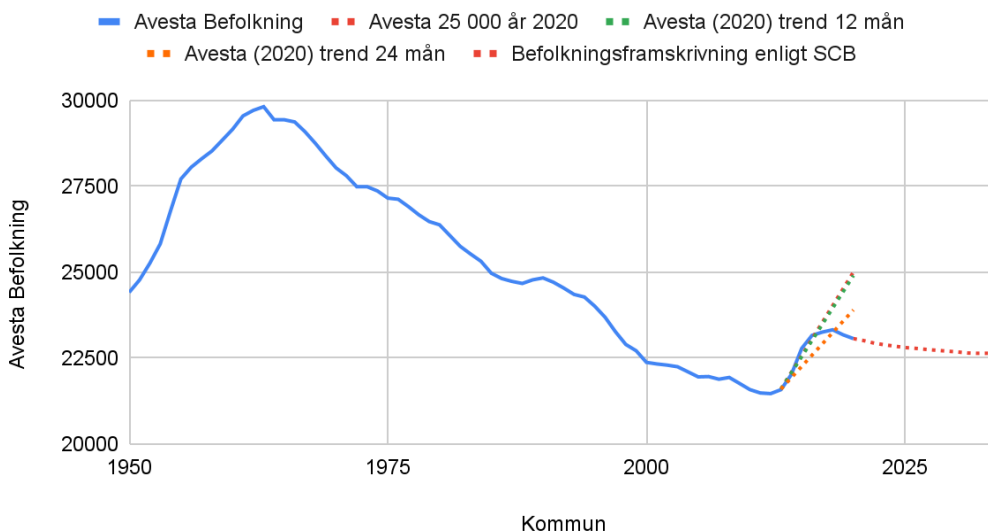
År 2015 tog Avesta kommun fram ett bostadsförsörjningsprogram, detta för att möta den ökade befolkningen som kommunen gjorde framskrivningar kring för denna rapport, se figur 15 (Avesta kommun, 2015). Som tidigare konstaterat har krympande kommuner ofta en högre demografisk försörjningskvot i jämförelse med växande kommuner, detta gäller även i Avesta kommun, se figur 12. I bostadsförsörjningsprogrammet var ett av målen för de kommande fem åren att säkerställa att man kan försörja den äldre befolkningen och inte behöva bygga i mån om efterfrågan.

Dokumentet inleds med följande citat från *vision 2014-2016, Mål och Budget för Avesta kommun*:

“Avesta är 2020 en inflyttningsort med 25000 invånare [...]”

Bostadsförsörjningsprogrammet avslutas med presentationen av de tre stycken befolkningsprognoserna, 25 000 invånare till 2020, fortsatt tillväxt som tidigare året, fortsatt tillväxt som tidigare två åren (Avesta kommun, 2015). Därefter kom rekommendationer för hur bostadsförsörjningen bör ske med dessa prognoser.

Avesta Befolkningsframskrivningar

Figur 15. Befolkningsprognoser för Avesta kommun (sammanställd från SCB, 2020a & Avesta kommun, 2015 & SCB, 2021)

Anmärkningsvärt är att de tre befolkningsprognoserna som gjordes för bostadsförsörjningsprogrammet baserades endast på befolkningsutvecklingen de senaste 12 respektive 24 månaderna (Avesta kommun, 2015). Dessa perioder är då kommunen ökat mottagandet av flyktingar markant och därefter räknat med att trenden kommer att fortsätta fram till och med år 2020.

I intervjun med Isacsson nämnde han att en av anledningarna till varför han är politiker är för att han vill utveckla Avesta kommun och vända trenden med den negativa befolkningsutvecklingen (Isacsson, 2022). Efter stora nedläggningar i Avesta industri 2011 och 2012 ledde det till att kommunen som lägst hade en befolkning på 21 467 år 2012, se figur 15, ville kommunen utveckla en strategi för att minska den sårbarhet man hade, de ville ha fler ben att stå på när det kommer till näringsliv, företag och arbetstillfällen (Isacsson, 2022). Detta skulle göras genom att identifiera och använda de styrkor man ansåg sig ha i kommunen, vilket enligt Isacsson var el. Anledningen till varför man ansåg att elen var en styrka var dels på grund av kommunens geografiska plats men även att man tillverkar mycket el i kommunen. I avsnitt 4.1 Avesta kommun skrevs det om att Google har precis fått miljötillstånd att anlägga en serverhall i Horndal och det tidigare nämnda stycket var en av anledningarna till varför man började diskutera anläggningen av en serverhall i kommunen. Att använda deras tillgångar för att stärka kommunen och diversifiera arbetstillfällena, för att inte förlita sig lika mycket på en typ av industri.

“Alla som bor här vet att, svänger det i industrin så blir någon man känner av med jobbet”

Lars Isacsson, kommunstyrelsens ordförande för socialdemokraterna (Isacsson, 2022)

Tidigare i rapporten har det beskrivits hur anledningen till varför många kommuner ofta strävar efter en befolkningstillväxt är på grund av de rådande planeringsidealerna, oavsett om man har förutsättningarna för att vända befolkningsminskningstrenden. I citatet ovan kan man tolka det som att man måste planera för att fortsätta öka, att fortsätta öka antalet arbetsplatser i kommunen för att någon i sin närhet inte ska behöva förlora jobbet.

5.3.2 Hällefors kommun

Precis som tidigare nämnt har ett överskott av bostäder varit vanligt i kommuner som krymper, även i studieobjektet Hällefors kommun har man upplevt detta (Pulkkinen, 2022). En av strategierna Hällefors kommer att använda sig av för att hantera detta, är att man precis som många andra kommuner, hanterat det med rivning i form av en rivningsplan. Rivningsplanen i Hällefors är i skrivande stund i framtagningsprocess, så den har ännu inte tagits fram. Parallellt med rivningsplanen ökar man standarden på befintliga bostäder.

Lean Cities, att krympande städer har möjlighet att öka kvaliteten på ett par saker, för att öka levnadsstandarderna. I intervjun med Mikael Pulkkinen diskuterades hur man har under krympning haft möjligheten att prioritera infrastrukturen, i form av avloppshantering på ett lättare sätt. Istället för att ha ett flertal reningsverk kan kommunen lägga större resurser på ett reningsverk, för att således på ett effektivare sätt hantera avlopp (Pulkkinen, 2022). Han ser även detta som ett sätt för staden att gå mot ett mer hållbart samhälle då det möjliggör en bättre hantering av vatten med mindre resurser.

Hällefors kommun har problem med att unga flyttar från kommunen, exempelvis för att studera. Kommunen önskar bibehålla antalet unga av befolkningen och har satt upp målet att de ska locka till sig lika många studerande som antalet som flyttar därifrån av samma anledning (Grundström, 2022). Som en del i att arbeta mot målet har de gjort satsningar på att öka utbudet och kvaliteten på utbildning som erbjuds i kommunen.

Hällefors kommun har två stycken grundskolor, en som ligger i centrala Hällefors och en skola i Grythyttan, cirka 9 kilometer från Hällefors tätort (Grundström, 2022). Som tidigare nämnt gör ofta krympande kommuner valet att anpassa infrastrukturen till en minskad befolkning. Enligt Susanne Grundström var detta någonting man gjorde med skolan i Hällefors tätort, där man renoverade och anpassade skolan för ett mindre elevunderlag innan flyktingströmmen 2014 vilket ledde till att man hade svårt att ta emot unga flyktingar som behövde skolplatser.

6 Diskussion

I detta kapitel kommer en diskussion ske gällande attityder kring befolkningstillväxt och befolkningsminskning, hur man kan hantera de konsekvenser som uppstår samt eventuella nackdelar med dessa strategier.

6.1 Attityder

Som tidigare forskning pekar på kan krympning ses som ett ämne man sällan diskuterar i kommuner som har befolkningsminskning. I dessa kommuner är det ofta otydigheter i översiktsplanerna vad orsakerna och konsekvenserna är samt hur man ska hantera befolkningsminskningen. Kommunerna som varit med i studien har visat ett intresse för ämnet, däremot är det tydligt när man tittar på Bostadsförsörjningsprogrammet 2015-2020 i Avesta att man letar efter tecken på en vändning. Som tidigare nämnt baserade de befolkningsprognoserna i programmet på kortsiktig historisk utveckling, när man befanns sig under en unik situation, nämligen en kraftig flyktingvåg. I intervjuerna har det varit genomgående att både tjänstemän samt politiker ser på befolkningsminskningen som ett problem och att det ofta hanteras genom att kommunen explicit sätter upp mål om att de ska nå en befolkningstillväxt igen.

6.2 Utbildning

I intervjuerna framträder bilden av att både politiker och tjänstemän i dessa kommuner som krymper är medvetna om att de inte kommer att kunna erbjuda all nödvändig service för alla invånare. Detta leder bland annat till att unga personer flyttar från kommunen, oftast för att utbilda sig. De studerade kommunerna har en annorlunda befolkningsdemografi i relation till övriga landet, där de har en mindre andel av personer i arbetsför ålder och större andel äldre. För att hantera detta har Hällefors satsat på högre utbildning, med målet att lika många ska vilja flytta in till kommunen för att studera som flyttar därifrån för att studera. De har gjort denna satsning då det ofta är så att studenter stannar kvar i kommunen även under arbetslivet. Både Avesta kommun och Hällefors kommun var vidare överens om att det är viktigt att de personer som trots allt väljer att flyttar från kommunen vid en ung ålder har en god bild av kommunen. Detta för att öka sannolikheten för en återflytt i senare ålder, och kan eventuellt minska konsekvenserna av en förskjuten demografi.

6.3 Fortsatt tillväxt

Som tidigare nämnt är anledningen att man planerar för tillväxt på grund av att det är normen inom dagens stadsplanering, trots att kommunen inte alltid har möjligheten att fortsätta växa. Utöver detta kan det även finnas andra anledningar till att dessa kommuner planerar för tillväxt. I Avesta kommun menar politikerna att man är medveten om att det finns en stark korrelation mellan befolkningsmängden i kommunen och antalet anställda inom industrin. Detta har således lett till att man förknippar en krympande befolkning med ett minskat antal jobbtilfällen, då Avesta är en kommun där en stor andel av befolkningen jobbar inom industrin är man rädd för att en planerad befolkningsminskning kommer att leda till att folk förlorar jobb. På grund av Avestas mindre storlek känner ofta politiker och tjänstepersoner

personer som jobbar inom industrin och har således en personlig relation till problemet. Vilken kan ses som en anledning varför man strävar efter befolkningstillväxt.

6.4 Rekommendationer

Det finns ett flertal benämningar för att planera för en krympande stad, krympa smart, lokal anpassningspolitik eller rightsizing. Begreppen har sällan samma definition och kan användas för olika strategier. I sin helhet handlar det om att inte planera för en kortsiktig tillväxt utan att strukturera om staden och anpassa den till färre invånare än de som bor där idag för att på så sätt öka levnadsstandarden för de befintliga invånarna, för att i ett senare skede planera för en eventuell tillväxt. I denna studie har det visat sig att arbetslöshet bland unga och social dumpning sker i krympande kommuner vilken kan medföra att de i sin tur kan bilda en feedback-loop som kan leda till en fortsatt minskning. Således måste man hantera dessa problem, förslagsvis genom det tidigare nämnda *krympa smart*. I avsnitt 3. 3. Strategier, beskrivs hur Tyskland har hanterat befolkningsminskningen. De gjorde detta med verktyg för att planera städerna för en mindre befolkning. Det som man upplevde i Hällefors när man anpassade sin sociala infrastruktur, i detta fall att anpassa en skola till en mindre befolkning, var att känsligheten ökade då det skapade problematik när man tog emot ett stort antal flyktingar, och man helt plötsligt hade lite lokaler. Detta betyder således att om man planerar för en minskad befolkning kanske man effektiviserar och ökar livskvaliteten men det kan även leda till att kommunen blir känsligare för förändringar i omvärlden, vilket man måste ta till hänsyn.

6.5 Metoddiskussion

I avsnitt 3.3 strategier, beskrivs hur Tyskland hanterade de nya flyttmönstren som blev ett resultat av hopslagningen av dåvarande Öst- och Västtyskland som framförallt ledde till en kraftig förlust av invånare i dåvarande Östtyskland. Händelseförloppet, konsekvenserna och strategierna för att hantera detta problem är väldokumenterat, däremot på tyska. Detta medförde att källorna som användes var artiklar och forskningsarbeten som *beskrev Stadtumbau Ost* och dess koppling till liknande strategier på engelska eller svenska, detta ledde således till att det blev svårt att bekräfta påståendena som gjordes då jag ej behärskar det tyska språket.

I studien användes två kommuner som studieobjekt, Avesta och Hällefors kommun. På grund av det begränsade antalet kommuner i studien kan man inte dra några större generella slutsatser. Detta blir en begränsning då man med mindre säkerhet kan göra jämförelser med andra kommuner. Därav studerades två kommuner som hade ett flertal liknande egenskaper, för att möjliggöra jämförelse.

7 Slutsatser

Fallstudien har visat att konsekvenserna av en långvarig befolkningsminskning kan leda till högre *demografisk försörjningskvot*, ett överskott av tomma lägenheter och högre arbetslöshet bland unga mellan 16-24 år. Ett överskott av tomma lägenheter anses vara en av anledningarna till fenomenet *social dumpning* som har lett till en ökad arbetslöshet.

För att hantera dessa konsekvenser finns det ett flertal olika strategier man kan tillämpa och bör anpassas från kommun till kommun, studieobjekten har valt att jobba på ett flertal olika sätt. Avesta kommun har trott på en stark tillväxt fram till och med år 2020 samt en ökad *demografisk försörjningskvot* i form av en åldrande befolkning och har således tagit fram bostadsförsörjningsprogram för detta scenario. De har även valt att satsa på andra former av industriverksamheter, i form av en ny serverhall. Hällefors kommun satsar i stor utsträckning på utbildning för att minska förskjutningen i den *demografiska försörjningskvoten*, då kommunen upplevt ett stort utflytt av unga personer.

Resonemanget kring befolkningsminskning i fallstudieobjekten kan sammanfattas som att man ska sikta på en befolkningstillväxt, däremot ser Hällefors möjligheten till att effektivisera infrastrukturen delvis på grund av att man krymper.

Alternativet till detta är att planera för att kommunen kommer ha en fortsatt befolkningsminskning och således försöka *krympa smart*. Detta kan dels göras genom att man har realistiska befolkningsprognoser, i kombination med att man tillämpar en lokal anpassningspolitik, det man ofta benämner att krympa smart. Vid vidare studier inom ämnet bör man se närmare på hur platser som har tillämpat någon form av *smart krympning* påverkas av stora omvärldsförändringar. Hur kommer dessa platser att klara sig vid exempelvis en flyktingvåg?

Källförteckning

Aalbers, M.B. och Bernt, M. (2019) 'The political economy of managing decline and rightsizing', *Urban Geography*, 40(2). doi:10.1080/02723638.2018.1524654. (Hämtad: 18 april 2022)

Avesta kommun (2007) 'Översiktsplan för Avesta kommun'.
<https://docplayer.se/48133807-Oversiktsplan-for-avesta-kommun-antagen.html> (Hämtad: 23 April 2022)

Avesta kommun (2015) 'Bostadsförsörjningsprogram för Avesta kommun 2015-2020', Kommunkansliet.

Avesta kommun (2022) 'Västmanland-Dalarna miljö- och byggförvaltning'
<https://www.avesta.se/kommun-demokrati/kommunens-organisation2/forvaltningar/vastmanland-dalarna-miljo--och-byggnadsforvaltning/> (Hämtad: 20 maj 2022)

Bernt, M. (2019) 'The emergence of "Stadtumbau Ost"', *Urban Geography*, 40(2), doi:10.1080/02723638.2017.1332926.
https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/02723638.2017.1332926?casa_token=1xj5xrgF9NEAAAAA%3AZr56PVE-eKqfmUgUbNdzBVWds8aAOsmPTD9BBocTyOAs0ZS7v5m6ZeY3DWX48GeXf9pMml-xTafb (Hämtad: 9 maj 2022)

Bucher, H., Schlömer, C. och Lackmann, G. (2004) 'Die Bevölkerungsentwicklung in den Kreisen der Bundesrepublik Deutschland zwischen 1990 und 2020'.
https://www.bbsr.bund.de/BBSR/DE/veroeffentlichungen/izr/2004/Downloads/3_4BucherSchloemerLackmann.pdf?__blob=publicationFile&v=1 (Hämtad: 9 maj 2022)

Daly, G. Van Herwijnen, M. och Raugze, I.(2017) 'Shrinking rural regions in Europe.' ESPON
<https://www.espon.eu/sites/default/files/attachments/ESPON%20Policy%20Brief%20on%20Shrinking%20Rural%20Regions.pdf> (Hämtad: 18 maj 2022)

Glock, B. och Haussermann, H. (2004) 'New trends in urban development and public policy in eastern Germany: dealing with the vacant housing problem at the local level', *International Journal of Urban and Regional Research*, 28(4), doi:10.1111/j.0309-1317.2004.00560.x.
https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1111/j.0309-1317.2004.00560.x?saml_referrer (Hämtad: 29 mars 2022)

Haase, A. (2012) 'Shrinking areas front runners in innovative citizen participation.' The Hague: European Urban Knowledge Network.
<https://research.utwente.nl/en/publications/shrinking-areas-front-runners-in-innovative-citizen-participation> (Hämtad: 2 maj 2022)

Hällefors Kommun (2018) 'Översiktsplan för Hällefors kommun'.
https://www.hellefors.se/oversiktsplan_for_hallefors_kommun.html (hämtad: 9 maj 2022)

Hällefors kommun (2021) 'Samhällsbyggnadsförvaltningen Bergslagen'
<https://www.hellefors.se/samhallsbyggnadsforvaltningen.html> (Hämtad: 20 maj 2022)

Hollander, J.B. och Németh, J. (2011) 'The bounds of smart decline: a foundational theory for planning shrinking cities', *Housing Policy Debate*, 21(3).
doi:10.1080/10511482.2011.585164.

<https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/10511482.2011.585164?needAccess=true>

(Hämtad: 9 maj 2022)

Julin, A.-L. (2021) 'Google får miljötillstånd för etablering i Horndal', *SVT*.

<https://www.svt.se/nyheter/lokalt/dalarna/dom-idag-googles-framtid-i-horndal> (Hämtad: 9 maj 2022)

Lundholm, E. (2012) 'Returning home? Migration to birthplace among migrants after age 55', *Population, Space and Place*, 18(1), doi:10.1002/psp.645.

https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1002/psp.645?saml_referrer (Hämtad: 19 april 2022)

Nelle, A., Großmann, K., Haase, D., Kabisch, S., Rink, D. och Wolff, M. (2017) 'Urban shrinkage in Germany: An entangled web of conditions, debates and policies', *Cities*, 69, doi:10.1016/j.cities.2017.02.006.

<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S026427511630227X?via%3Dihub>

(Hämtad: 29 mars)

Nilsson, L. och Båve, E. (2016) 'Krympande orter: Avesta och Söderhamn som postindustriella samhällen'. Avesta: Heiko Droste.

Oswalt, P., Rieniets, T. and Schirmel, H. (2006) 'Atlas of shrinking cities'. Ostfildern: Hatje Cantz.

Rökæus, A. (2011) 'Tysklands IBA-modell kan bli väg till ljusnande framtid AFF nyheter', *AFF nyheter*.

Snazzymaps (2022) 'Build a map' <https://snazzymaps.com/build-a-map> (Hämtad: 18 maj 2022)

statskontoret (2020a) 'Aktiv medverkan till bosättning i annan kommun: En kartläggning.' Stockholm. <https://www.statskontoret.se/siteassets/rapporter-pdf/2020/2020-19-webb.pdf> (Hämtad: 13 april 2022)

statskontoret (2020b) 'Kommuner medverkar till att socialt utsatta personer flyttar' <https://www.statskontoret.se/press/pressmeddelanden/2020/kommuner-medverkar-till-att-socialt-utsatta-personer-flyttar/> (Hämtad: 13 april 2022)

Syssner, J. och Olausson, A. (2016) 'Översiktsplanering i kommuner som krymper', *Statsvetenskaplig Tidskrift*. 2nd edn.

<http://liu.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A1057761&dswid=-6735> (Hämtad: 20 april 2022)

Syssner, J. (2018) 'Mindre många: om anpassning och utveckling i krympande kommuner.' Första upplagan. Årsta: Dokument Press.

Ulcelse, M. (2019) '*Migrare Impacts of refugee flows to territorial development in Europe.*' ESPON. (Hämtad: 18 mars 2022)

Åhnberg, D. (2020) 'Översyn av socialtjänstens påverkan av den relativt goda bostadsmarknaden i Hällefors.' Hällefors: Individ- och familjeomsorgen.

Statistiska källor

Ekonomifakta (2020a) 'Största privata arbetsgivare, Avesta.'

<https://www.ekonomifakta.se/Fakta/Regional-statistik/Alla-lan/Dalarnas-lan/Avesta/?var=17258> (Hämtad: 20 april 2022)

Ekonomifakta (2020b) 'Största privata arbetsgivare, Hällefors.'

<https://www.ekonomifakta.se/Fakta/Regional-statistik/Alla-lan/Orebro-lan/Hallefors/?var=17258> (Hämtad: 20 april 2022)

Kolada (2020) 'Liknande kommuner/regioner.'

<https://kolada.se/verktyg/liknande-kommuner-regioner/> (Hämtad: 20 april 2022)

SCB (2020a) 'Folkmängden i Sveriges kommuner 1950–2021 enligt indelning 1 januari 2022.'

<https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/befolkning/befolkningens-sammansattning/befolkningsstatistik/> (Hämtad: 20 april 2022)

SCB (2020b) 'Folkmängd efter region, ålder, kön och år.'

https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_BE_BE0101_BE0101A/BefolkningNy/table/tableViewLayout1/ (Hämtad: 20 april 2022)

SCB (2020c) 'Folkmängd per tätort efter region och vart 5:e år'

https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_MI_MI0810_MI0810A/LandarealTatortN/table/tableViewLayout1/ (Hämtad: 9 maj 2022)

SCB (2020d) 'Antal inrikes flyttningar efter år, typ av flyttning och ålder'

https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_BE_BE0101_BE0101J/FlyttningarInrk/table/tableViewLayout1/ (Hämtad: 20 maj 2022)

SCB (2021) 'Folkmängd efter region, inrikes/utrikes född , ålder och kön. År 2021-2070'

https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_BE_BE0401_BE0401A/BefProgRegFakN/

Intervjuer och mailkorrespondens

Aronsson, P. (2022) 'mail korrespondens med Pia Andersson, Avesta kommun'

Eck, H. (2022) 'Intervju med Håkan Eck, Avesta kommun den 1 april 2022'.

Grundström, S. (2022) 'Intervju med Susanne Grundström, Hällefors kommun den 25 april 2022'.

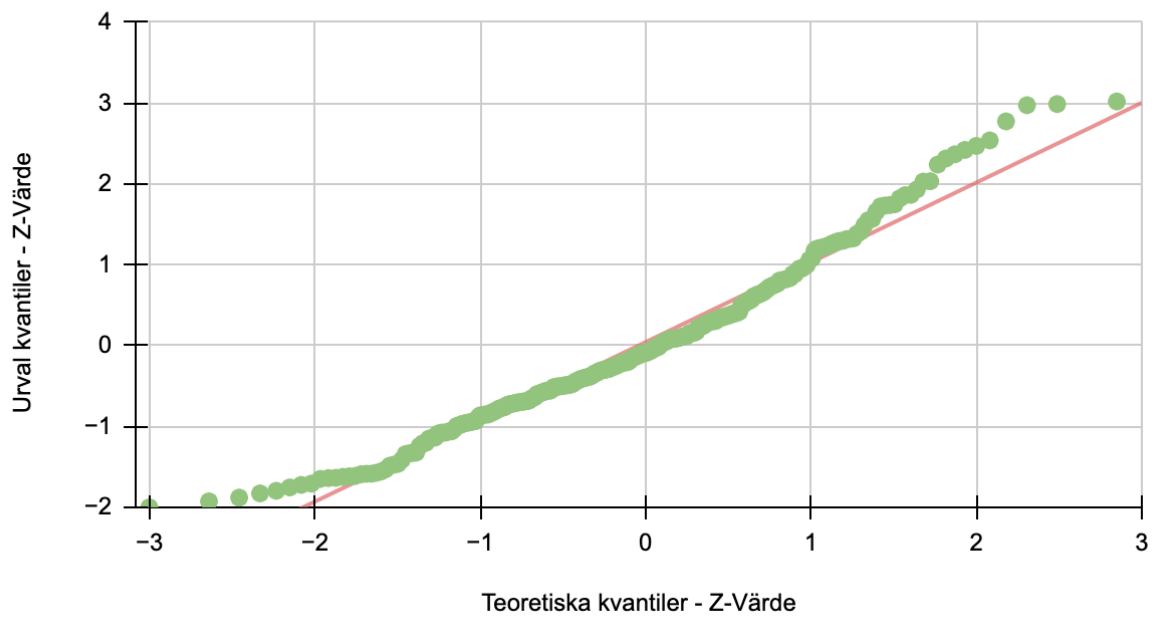
Isacsson, L. (2022) 'Intervju med Lars Isacsson, Avesta kommun den 11 maj 2022'.

Pulkkinen, M. (2022) 'Intervju med Mikael Pulkkinen, Hällefors kommun den 5 april 2022'.

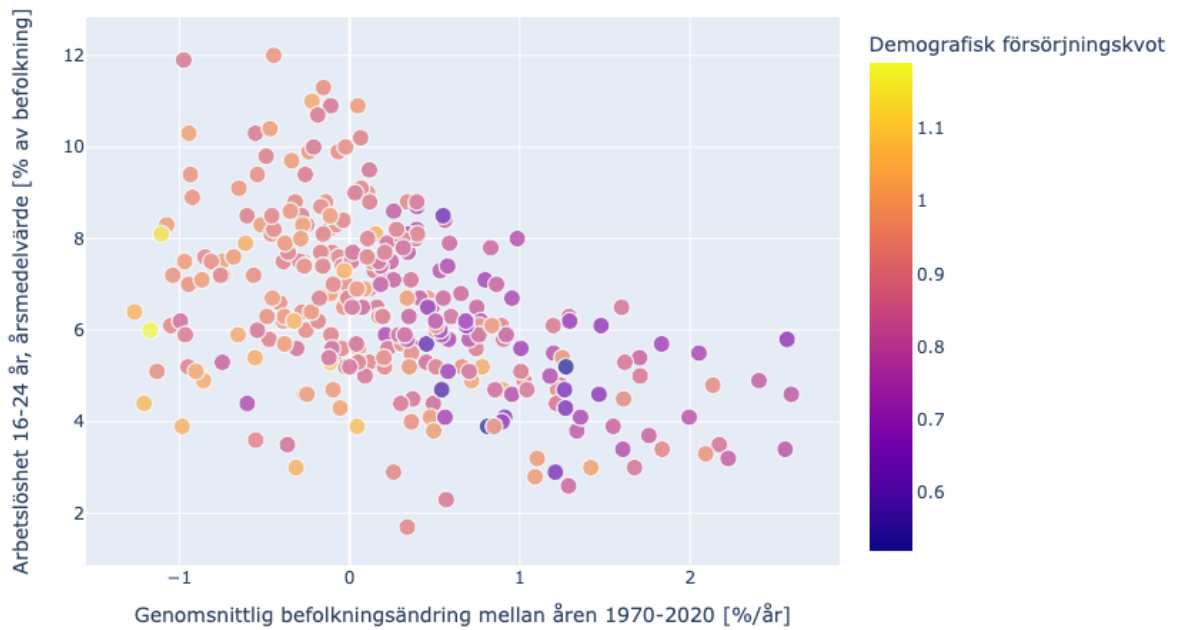
Bilagor

Bilaga 1 Q-Q test av figur 1.

Q-Q Test

Bilaga 2 - Scatter plot

(sammanställd från SCB, 2020a & Kolada, 2020)

Bilaga 3 - Intervjuguider

Detta är intervjuguiden till intervjun för respektive tjänsteperson, efter intervjuguiden kan man se specifika frågor som skickades till de olika tjänstepersoner i de olika kommunerna som intervjuades

Intervjuguide - Tjänsterpersoner

Orsaker

Hur ser du på anledningen att Avesta har befunnit sig i en negativ befolkningsutveckling de senaste decennierna? (från och med 70-talet)

Har befolkningsminskningen skett jämt över hela kommunen, eller är det exempelvis primärt en befolkningsminskning i de glesbebyggda områdena?

Hur ser kommunens attityd ut till befolkningsminskning? Skiljer det sig mellan tjänstemän och politiker i kommunen

Konsekvenser

Har tomma och övergivna byggnader varit ett problem i kommunen?

Ser du arbetslöshet bland unga som en konsekvens av långsiktig befolkningsminskning i Avesta kommun? Och i så fall hur har man valt att jobba med det?

Generell fråga om det är någonting som jag har missat: Hur har effekterna av befolkningsminskning påverkat Avesta kommun?

Strategier

Ser kommunen några möjligheter med att minska? och i så fall vilka?

Specifikt till Avesta kommun

Kommunen nämnde i sin översiktsplan att man ska satsa på högskoleutbildningar för att locka unga att stanna kvar i kommunen, har detta skett?

Specifikt till Hällefors kommun

En stor del av befolkningen har samma arbetsgivare (Ovako), hur jobbar kommunen med denna typ av sårbarhet?

Intervjuguiden till intervjun med de politiker som valde att delta i studien.

Intervjuguide - Politiker

Orsaker

Hur ser du på orsakerna att Hällefors har befunnit sig i en negativ befolkningsutveckling de senaste decennierna? (från och med 70-talet)

Utifrån ditt perspektiv, hur ser den allmänna attityden till befolkningsminskningen ut inom den kommunala organisationen? Finns det skillnader mellan tjänstemän och politiker?

Konsekvenser

Vilka konsekvenser av befolkningsminskningen tycker du man hittills har sett i Hällefors kommun?

Vilka konsekvenser tänker du att det skulle kunna bli på längre sikt om denna utveckling fortsätter?

En förändring i demografin är vanlig i krympande kommuner, ofta att man har större andel äldre i relation till Sveriges genomsnitt, hur ser ni på denna konsekvens?

Strategier

Utifrån ditt perspektiv, vilka strategier har kommunen hittills använt sig av i förhållande till befolkningsminskningen? Hur tänker du kring dessa strategier?

Finns det några strategier du skulle vilja se i Hällefors kommun framöver?

Specifikt till Avesta kommun

Google har nyligen fått tillstånd miljö tillstånd att anlägga en serverhall i Avesta kommun. Hur ser ni på detta i när det kommer till arbetstillfällen?

Specifikt till Hällefors kommun

Ett problem minskande kommuner upplever är "social dumpning" hur ser ni på det problemet? hur hanteras det och vad blir konsekvenserna?

